

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum in hoc sacramento remaneant accidentia panis, & vini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

admittitur ultimo assumptum a Duran. in hoc argumento, quod si admittendum putas tamquam impertinens, nega sequelam ad praesentem difficultatem pertinentem.

Ad quartum & quintum simul dicitur, quod tam Aug. quam Boet. de mutationibus naturalibus, & quae de facto secundum fidem sunt, loquuntur: nos autem loquimur secundum diuina omnipotentiae amplitudinem.

D. 376.

Ad obiecta deinde etiam contra conuersionem materiae in materiam respondeatur communicando in uocabulis cum arguente, quod remaneat in suo simili, contingit dupliciter, uel per totam similes remanentiam, uel per remanentiam similes sic, quod est quod erat reliquum. Et in conuersione quidem de qua est sermo, materia conuersa remanet in suo simili secundo modo: quia materia corporis Christi est, quod erat materia panis; arguens uero accipit remanere in suo simili primo modo, secundum quem procedere consequentias, & non secundum alterum modum, clare patet.

In corp. & ar. 3.

Ad secundum dicendum, quod illa obiectio procedit de conuersione formali seu mutatione: quia oportet, sicut dictum est, formam esse in materia uel subiecto. Non autem habet locum in conuersione totius substantiae, cuius non est accipere aliquod subiectum.

D. 445.

Ad tertium dicendum, quod uirtute agentis finiti non potest forma in formam mutari, nec materia in materiam. Sed uirtute agentis infiniti (quod habet actionem in totum ens) potest talis conuersione fieri: quia utrique formae & utrique materiae est communis natura entis, & id quod entitatis in una, potest actor entis conuertere in id quod est entitatis in altera, sublato eo, per quod ab illa distinguebatur.

Ad quartum negatur sequela annihilationis. Et ad primam probationem, dicitur quod plus requiritur ad ueritatem maioris, scilicet quod id quod fuerit illa, postea sit nihil, quod in proposito est falsum, quia licet panis ante consecrationem fuerit aliquid, & post consecrationem non sit aliquid, quia non est, quod tamen erat panis ante consecrationem, est post consecrationem aliquid, scilicet corpus Christi. Vel potest distinguere, maiorem dupliciter posse intelligi, scilicet cum praecisione uel sine praecisione.

Et si quidem intelligatur cum praecisione, hoc est praecidendo a quocumque alio non significato per eum, dicitur quod propositio est uera, & patet ex ratione terminorum, sed non esset admitenda minor cum huiusmodi praecisione, si uero intelligatur absolute, praecisione compossibilium cum ipsius ueritate, quamuis non significatorum per eam dicitur, quod propositio potest esse, & uera & falsa, quia rem, puta panem, prius fuisse aliquid, & postea nihil pluribus modis contingere potest: inter quos unus est per totalem conuersionem ipsius in corpus Christi, secundum quem modum falsa est propositio: quia quod erat panis, est corpus Christi. Et quia in minore exprimitur ille modus, ideo simpliciter maior est falsa.

Ad secundum negatur consequentia, quoniam ut iam patet, plus requiritur ad annihilationem, quam desinere esse materiam & formam, & potest ad utrumque argumentum & similia alius respondere, dicendo, quod esse nihil, non esse aliquid, desinere esse, & si quid huiusmodi significatur, contingit dupliciter. Uno modo per se, & sic uerificatur omnia assumpta; alio modo concomitanter ad conuersionem in aliud, & sic omnia sunt falsa. Et quia in proposito panis concomitanter, ad conuersionem sui in corpus Christi non est aliquid, est nihil, desinit esse, & non per se est nihil, non est aliquid desinit esse, ideo non annihilatur: annihilatio enim per se est ad nihil, ad non aliquid, est ad non esse.

Ad tertium negatur assumpta primo conditionalis, dicendo quod si diuina omnipotentia restitueret eundem panem numero, posset forte dupliciter illum restituere, scilicet uel per modum creationis, uel per modum reconuersionis. Et si fieret per modum creationis, impertinentia sunt omnia quae adducuntur: quia corpus Christi non esset terminus a quo creationis; quod tamen fuit terminus ad quem conuersionis, & si sic fieret essent uere ambae istae propositiones, hic panis est, & corpus Christi est, quod fuit iste panis. Si uero fieret per reconuersionem

nem (ita quod corpus Christi in quantum est quod erat panis, conuerteretur in panem) tunc uerum esset, quod panis qui fuerat, iterum esset: non esset uera enuntiatio dicens, corpus Christi est quod erat iste panis. Factus sum insipiens, sed Durandus me cogit.

Quocirca illata a Duran. de probabilitate sine phantasia manifeste conuincitur falsa ex decretali laceranen. de sum. Triuit. & sic catholice firmiter credimus, cum dicitur, transubstantiatis panem in corpus, & uno in sancti quoniam Christi. Constat enim quod transubstantiatio importat aliud quam unionem materiaram, quam finxit Durandus, si sub forma corporis Christi sonat natus apud omnes fideles mutatione quam dant panis in corpus Christi ineffabilem: ita quod mutatione facta, corpus Christi est quod erat panis, & ubi erat panis, unde prestat cum uniuersali ecclesia in caritate redigere intellectum in obsequium Christi, quam contra Ambrosii precepta naturae uires, ordinem aut potentiam, in hoc mysterio querere.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod in hoc sacramento non remaneat accidentia panis, & uini. Remouetur enim prior, remouetur & posterior: sed substantia est naturaliter prior accidente, ut probatur 7. Metaph. Cum igitur facta confectione, non remaneat substantia panis in hoc Sacramento, uidetur, quod non possint remanere accidentia eius.

Præterea. In sacramento ueritatis non debet esse aliqua deceptio: sed per accidentia iudicamus de substantia. uidetur ergo quod decipiatur humanum iudicium, si remanentibus accidentibus substantia panis non remaneat. non ergo hoc est conueniens huic sacramento.

Præterea. Quauis fides nostra non sit subiecta rationi, non tamē est

Super quatuor septuagesima quinta articulum quintum.

In hoc articulo & reliquis eius septuagesima quinta quaestio duo solum notanda occurrunt. Primum est in art. 6. ad primum, quod forma panis est forma substantialis, specie differens a patre secundum Auctorem, dum dicit, quod ars producit formam substantialem panis uirtute ignis, decoquentis materiam ex farina & aqua confectionem.

Peruadetur autem sic esse: quia ex fide tenemus conuersionem solius substantiae panis in substantiam corporis Christi: si enim forma panis esset accidentis, non per se, sed per aliud, scilicet subiectum, conuerteretur panis in corpus Christi. Et rursum nihil prohiberet facta consecratione remanere formam panis cum ceteris accidentibus remanentibus, quod constat esse falsum.

In responsione ad secundum eiusdem 6. ar. occurrit secundum, quod est ex Scoto in 4. sen. dist. 1. q. 3. contra hanc litteram, ponentem formam panis conuerti in animam Christi, secundum quod dat esse corporeum. Arguiturque dupliciter, si hostia consecrata a Christo in coena, fuisset triduo mortis seruata, permansisset eadem res primo contenta sub hostia, ergo permansisset eadem forma corporis Christi constituens illud corpus; sed anima Christi non permansit in constituendo corpus illud: quia fuit separata a corpore, ergo conuersio non fuit facta in animam Christi. Omnia sunt clara. Et prima consequentia patet ex eo, quod res primo contenta est corpus Christi.

Præterea. Conuersio realis debet fieri in rem realem, ut realem: sed anima intellectiua ut dat esse corporeum distinguendo contra esse animatum, non est quid reale ut reale, sed potius ut ratio, sicut commune non est aliquid præter singularia, ergo ista conuersio non est in animam Christi sub tali ratione.

Ad hoc dicitur quod quia corpus Christi unum & idem est quod continetur sub hostia, & quod est secundum se, eadem est sententia de identitate corporis Christi in rerum natura, & in sacramento: non enim oportet magis seruare identitatem corporis Christi in sacramento, quam in rerum natura. Et propterea dicitur ad assumptam conditionalem, quod res primo contenta fuisset in illo triduo eadem triplici identitate numerati, scilicet hypostatis, esse actualis existentiae, & materiae, & fuisset non eadem formaliter, sicut in rerum natura corpus Christi in illo triduo erat.

erat idē numero, hyp-
 postasi, existentia &
 materia, non aut for-
 ma, quia forma ca da-
 ueris genita in mor-
 te Christi dabit tunc
 esse corporei. Et hoc
 est phil. consentaneū
 immo secundū illius
 principia necessarii,
 quia corruptio uni-
 est generatio alteri?
 nec minus exercita-
 tis in philosophia ab-
 surdum uideatur po-
 nere formam cadaue-
 ris in corpore. Chri-
 sti, licet nec absurdū
 esse uideri debet, qd
 esset Christi mortui
 non, grat. oculi nisi
 quoniam, & sic de a-
 liis membris similib.
 non dedecet sicut
 idem hęc Saluatorē
 nostrum apud pene-
 trantes, quod digna-
 ritur et mori, & us-
 que ad resurrectionē
 sua penalitatis, si-
 nem non imponere,
 ut separatio aie a cor-
 pore euidenter testā-
 tur, durans usq; ad
 diem resurrectionē.
 Et contra hanc re-
 sponsum obicitur
 ex eodem Sco. in 7.
 q. d. 10. q. sequere-
 tur sub hostia serua-
 ta illo triduo non ef-
 se corpus Christi, qd
 non coacta fuisset sub
 hostia materia sola,
 quoniam materia co-
 tinetur sub sacramē-
 to, ut pars totius, hoc
 est corpus materia
 autem sola non est
 pars corporis nec ma-
 teria cum anima Chri-
 sti, quia erat separata
 ab illa, nec materia
 sub noua forma: ga
 sequeretur duo con-
 tradictoria scilicet qd
 materia haberet si-
 milia nouam formam,
 & nō haberet illam;
 nam in esse nature
 haberet illam, & in
 Sacramento nō habe-
 ret illam; respondē-
 dum est, quod si fuisset
 in illo triduo materia
 cum forma noua sub
 Sacramento, ita quod
 quia secundum uerit-
 atem præsupposita
 ueritate formæ in cō-
 pōto, corpus Chri-
 sti in illo triduo con-
 stitueretur per nouā
 formam, ideo in sa-
 cramento contineba-
 tur corpus per nouā
 formam constitutum,
 Et si in illa, quod
 in illam formam nun-
 quam facta est con-
 uersio, respondeatur
 quod fuisset facta
 etiam conuersionem
 in corpus Christi re-

contra rationē, sed supra ipsam,
 ut in principio huius operis di-
 ctum est. † Sed ratio nostra hēt
 ortum a sensu. ergo fides nostra
 non debet esse contra sensum: est
 autem contra sensum, dum sensus
 iudicat esse panem, & fides
 credit esse substantiam corporis
 Christi, non ergo hoc est conueni-
 ens huic sacramento, quod acci-
 dentia panis subiecta sensibus
 maneat, & substantia panis non
 maneat.
 ¶ 4 Præ. Illud, quod manet con-
 uersione facta, uidetur esse subie-
 ctum mutationis: si ergo acci-
 dentia panis manent conuersione fa-
 cta, uidetur quod ipsa accidentia
 sint conuersionis subiectum: qd
 est impossibile: nā accidentis non
 est accidens. non ergo in hoc sa-
 cramento debent remanere acci-
 dentia panis, & uini.
 Sed contra est, quod Aug.
 dicit in li. ten. Prosper. Nos in spe-
 cie panis & uini, quam uidemus,
 res inuisibiles, id est carnem, & sā
 guinem, honoramus.
 Respon. Dicendum, quod
 sensu apparet, facta consecratio-
 ne, omnia accidentia panis & ui-
 ni remanere: quod quidem ratio
 nabiliter per diuinam prouidentiam
 fit. Primo quidem, quia nō
 est consuetum hominibus, sed
 horribile carnem hominis com-
 dere, & sanguinem bibere. & iō
 proponuntur nobis caro, & san-
 guis Christi sumenda sub specie-
 bus illorum, que frequentius in
 usum hominis ueniunt, scilicet
 panis & uini. Secundo, ne hoc sa-
 cramentum ab infidelibus irridea-
 tur, si sub specie propria Domini-
 num nostrum māducemus. Tertio,
 ut dum inuisibiliter corp⁹ &
 sanguinem Domini nostri sumi-
 mus, hoc proficiat ad meritum fi-
 dei.
 Ad primū ergo dicendū, qd
 sicut dicitur in li. † de causis, effe-
 ctus plus dependet a causa prima
 quam a causa secunda: & ideo uir-
 tute Dei, qui est causa prima om-
 nium, fieri potest, ut remaneant
 posteriora, prioribus sublatis.
 Ad secundū Dicendum,
 quod in hoc sacramento nulla est
 deceptio: sunt enim ibi secundū
 rei ueritatem accidentia, que sen-
 sibus diiudicantur: intellectus au-
 tem, cuius est propriū obiectū d
 substantia (ut dicitur in tertio de
 anima †) per fidem a deceptioe
 præseruatur. & sic patet respon-
 sio ad tertium.
 Nam fides non est contra sen-
 sum, sed est de eo, ad qd sensus nō
 attingit.

A AD QVARTVM dicendū, quod
 hæc conuersio nō proprie habet
 subiectum, ut dictum est: sed tam-
 en accidentia que remanent,
 habent aliquam similitudinem
 subiecti.
ARTICVLVS VI.
*Utrum facta consecratione, remaneat
 in hoc sacramento forma sub-
 stantialis panis.*
B AD SEXTVM sic proceditur.
 Videtur, quod facta conse-
 cratione, remaneat in hoc sacra-
 mento forma substantialis panis.
 Dicitur enim, * quod facta con-
 secratione, remanent accidentia:
 sed cum panis sit quoddam arti-
 ficium, etiam forma eius est acci-
 dens. ergo remanet facta conse-
 cratione.
 ¶ 2 Præ. Forma corporis Christi
 est anima: dicitur enim in secun-
 do de anima, † quod anima est a-
 ctus corporis physici, potentia ui-
 ta habentis: sed non potest dici,
 quod forma substantialis panis
 conuertatur in animam. ergo
 uidetur quod remaneat facta con-
 secratione.
 ¶ 3 Præ. Propria operō rei sequi-
 tur formam substantialem eius:
 sed illud, quod remanet in hoc sa-
 cramento, nutrit, & omnem opera-
 tionem facit, quam faceret panis
 existens. ergo forma substan-
 tialis panis remanet in hoc sacra-
 mento facta consecratione.
SED CONTRA. Forma sub-
 stantialis panis est de substantia pa-
 nis: sed substantia panis conuer-
 titur in corpus Christi, sicut dic-
 tum est. * ergo forma substantia-
 lis panis non manet.
 Respon. Dicendū, qd quidam
 posuerunt, qd facta consecratione
 non solū remanent accidentia pa-
 nis, sed et forma substantialis eius.
 Sed hoc esse non pot. Primo qui-
 dē, qd si forma substantialis panis
 remaneret, nihil de pane euerteret
 in corpus Chri, nisi sola mate-
 ria, & ita sequeretur quod nō cō-
 uerteret in corpus Chri totū, sed
 in eius materia, qd repugnat for-
 mæ facti, qua dicitur, hoc est corpus
 meū. Secūdo, qd si forma substan-
 tialis panis remaneret, aut remane-
 ret in materia, aut a materia sepa-
 rata. Primū aut esse nō pot; quia si
 remaneret i materia panis, tūc to-
 ta substantia panis remaneret, qd
 est contra prædicta. † In alia autē
 materia remanere non posset: qd
 propria forma non est nisi in pro-
 pria materia. si autē remaneret a
 materia separata, iam esset forma

manēs semper idē
 numero, per quancū-
 que formam consti-
 tuatur: quia semper
 remanet non solum
 eadem materia, sed
 eadem hypostasis, &
 quod plus est, idē
 esse; nam noua for-
 ma nō dedit nouum
 esse, sicut nec consti-
 tuit nouam hyposta-
 sim. Et ita licet sint
 mirabilia, sunt tamē
 uera singulariter in
 Christo, & propterea
 corpus Christi in tri-
 duo propter diuersi-
 tatem formæ non ni-
 si secundum quod effi-
 citur aliud: simplici-
 ter enim & absolute
 loquendo, remanet,
 & est semper idē nu-
 mero. Videtur tamē,
 quod noua illa for-
 ma, sicut aduentitie
 pertinet ad corpus
 Christi, in supplemē-
 tum separata ad tem-
 pus proprie anime;
 ita potius concomi-
 tantur quam ex illa
 cramenti noua illa
 forma contenta fuis-
 set sub seruaia tūc ho-
 stia.
 ¶ Ad secundum dicitur,
 cōcedendo qd ter-
 minus conuersionis
 est quid reale, ut reale,
 & propterea nega-
 tur animam dante ef-
 se corporeum, ut sic
 esse rationem, aut mi-
 nimam aliquam dimi-
 nutionē realitatis fo-
 nare. Licet enim di-
 stinctio ipsius dantis
 esse corporeum a se-
 ipsa date esse anima-
 tum, sit ratio seu ra-
 tionis ens; ipsa tamē
 ram dans esse corpo-
 reū, ut sic, quam dans
 esse animam, ut sic,
 non minus est realis,
 ut realis, quam si di-
 stingeretur a se ipsa
 realiter, distinctio. n.
 uel indistinctio hu-
 iusmodi per accidens
 se habet ad realitatem
 ipsius dantis hoc, &
 dantis illud.
 ¶ Et tu noui te scito
 non referre ad fidei
 doctrinā, sed ad phi-
 losophicas opinioēs,
 sic uel aliter sentire
 de identitate formali
 corporis Christi in
 triduo: tenēs enim
 unam tātum formam
 substantialem in com-
 pōsito (de quorum
 numero est Auctor)
 consequenter dicunt
 sic opinantes autem
 esse plures formas
 substantiales in com-
 pōsito, aliter dice-
 rent.

D. 576. Ar. 4. huius q. ad 1. & 2.

In q. 77. ar. 1. & 6. cor. & 4. dist. 11. q. 1. Ar. 4. q. 3. & 4. 12. q. 4. ar. 1. q. 3. cor. & q. 9. ar. 1. ad 3. & 1. co. 11. lect. 4. h. Ar. p. g. ed.

Lib. 2. tex. 4. & 6. to. 2.

Ar. 2. & 4. h. in. 9.

Ar. 8. hui⁹ q.

